

A XI. Ötvösművészeti Biennálé a Klebelsberg Kultúrkúriában

**Sisa József: A dalköltő
Kodály Zoltán
emlékére, plasztika /
József Sisa: In Memory
of Zoltán Kodály
the Songwriter.
Sculptural work**
[2017] *rekeszszománc /
cloisonné enamel*
[30x30 cm]

■ Hatodik alkalommal adott méltó otthont a Klebelsberg Kultúrkúria az ötvösművészeti biennálénak, amelyen ezúttal is a szokott létszámban (negyvenöt) vettek részt a művészek, legtöbbször valóban hazajár a kúriába. (Szép gesztus a rendezőktől, hogy az előző biennálé óta elhunyt Antal László, Kopcsányi Ottó és Rékasy Levente munkáiból is kiállítottak néhány, a munkásságukra jellemző darabot.) A X. Ötvösművészeti Biennálét kísérő jubileumi katalógus Bakonyvári M. Ágnes művészettörténész által írt tanulmányából tudható, hogy a szakma 170-190 ötvösművészt tart számon, akiknek alig több mint ötöde

vesz részt rendszeresen a biennálékon. Az okát nem értem, de hasonlóan a papokhoz, akik a jelen lévő hívek előtt dörgő hangon szidalmazták a templomkerülőket, talán ugyancsak méltatlanul, a kiállító művészekről szóló beszámolóban nem állhatom meg ennek a kérdésnek a felvetését. A kiállítóhely jó és könnyen megközelíthető, a rendezés kitűnő, már a megnyitóra megjelenik a képes katalógus, több intézmény által felajánlott díj is van, és mégsem...

A kiállítási felhívásban előre megadott fő téma ezúttal Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulójához kapcsolódott. Jócskán megelőzve az emlékévet, Skripeczky Akos már négy évvel ezelőtt kiállította egy Kodály-emlékmű makettjét, nem tudom, megvalósult-e valahol. Idén egy vörösrézből domborított füles vázát, egy krómozott serleget és két nagy méretű kiállítási ékszett mutatott be, mind-egyik korrekt, szépen kivitelezett munka. Sisa József *A dalköltő Kodály Zoltán emlékére* című művén a rekeszszománccal ábrázolt daloló gyerekeket vezénylő, hátulról is jól felismerhető Kodály-figurát kottarészletek borítják. Ez és a mellette kiállított tíz stációkép (a sorozat hiányzó négy darabját az előző biennálén láttuk) ismét meggyőzött Sisa kivételes zománcművészetéről. (Egyetlen apró kifogásom van, a stációképeken többször is feltűnő apró angyalfigurákkal kapcsolatban. A „Veronika kendője”-jelenetben az angyalka éppen Krisztus keresztféjének a szárvégén csücsül. Megértem, hogy a művész fantáziáját csábítják a technikájából is adódó apró, kedves részletek, de a Keresztút végül is egy mélyen tragikus eseményt ábrázol.) Serbakow Tibor *Kodály útjai* című, nagy méretű, változatos felületű réz domborműve nonfiguratív, képzőművészeti ihletésű munka, hibátlan technikával kivitelezve. Kovács Erzsébet Kodály előtt tisztelő pompás zománcozott pávaképevel. Molnár Éva epikus bronzplasztikáival kapcsolódik a témához, legközelebből a *Szonáta* és *A népdal feltámadása* című munkákkal. Szép megoldás, hogy *Angyali üdvözlés* cí-

mű művén – a két világot mintegy elválasztó – üveglapon át lebeg az angyal.

Nagyon érdekes Rozsnyay Béla *Concerto* című nagy méretű plasztikája, amely szabadon felhasznált hangszerrészletekkel ábrázolja a muzsikát, változatos anyagok – acél, fa, gránit és karneol – felhasználásával. Mellette három másik plasztikát is bemutatott, melyeket hosszú, gömbös végű acéltükből állított össze, szellemesen ironikus a *Nagybatalom* című, óriási rovarot ábrázoló mű. Hasonló gömbös végű szegekkel díszítette nagy, vaskos kiállítási karperecét és gyűrűjét, kőberakásos fafüggői viszont viselhetőek is. Oláh Sándor Kodály tiszteletére *Arany árnyak* címmel három, krómacélból és nagy aranyozott kövekből álló munkáját állította ki, nincs közöttük azonban a katalógusban szereplő, hasonló anyagokból készült plasztika.

Az ékszerek között is vannak Kodály Zoltánhoz, illetve a zenéhez kapcsolódó darabok. J. Szalay Edit ezüstműből, gyöngyházból és fafűvós hangszerek billentyűzetéből összeállított dísztűpárja a *Kállai kettős* címet viseli, formájuk finoman utal „férfi és nő voltokra”. Szalay korábbi ékszereit is szívesen díszítette mikroprocesszorokkal, amelyek most ezüstkeresztjének kazettáiban bukkannak fel. Dávid Attila Norbert nagyon szépen megmunkált ezüst nyakékei és függői az előző biennálén hangszereket, most a zeneírás témaköréből vett kottaelemeket ábrázolnak. Zenei témájú Gera Noémi *Visszhang* gyűrűje, és *Skála* nyakéke, amelyen ezüstbe foglalt papír a lépcső.

A kiállítást most is uralták Katona Katalin gyönyörű, monumentális bronztorzói, a *Fény-lélek kapu* egyik oszlopán áll a kettős – egyik oldalán férfit, a másikon nőt ábrázoló – figura, a kapu másik oldala krómozott csövekkel ferdén kettévágott és koronázott vasoszlop.

Zagyva László *Régi játékaink* címmel két öntött-bronz plasztikát állított ki, szellemesen megformált bagoly, illetve egyszarvú oszlopokat, mellettük négy hagyományos domborműves plakettet.

Gombos István katalógusban szereplő, nagyon szép,

**Molnár Éva: Angyali üdvözet, plasztika /
Éva Molnár: The Annunciation. Sculptural work**

[2016] bronz, üveg / bronz, glass [50x20x20 cm]

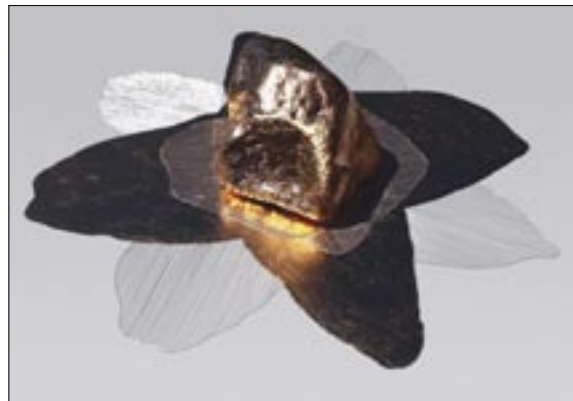
Rozsnyay Béla:
Concerto, plasztika /
Béla Rozsnyay:
Concerto.

Sculptural work

[2017]

acél, fa, karneol,
gránit / steel, wood,
carnelian, granite
[60x50x11 cm]

kovácsoltacél *Vasvirágát* sajnos nem láttuk a kiállításon, helyette három másik kovácsoltvas művet állított ki. A két *Pentelei viking* közül jobban tetszett a hagyományos oszlop alakú, a másikon a fa- és spárgaelemeket idegennek érzem súlyos anyaguktól. Ifjú Palkó József márványtalapzaton álló gránitoszlop elé állította Szent Ferenc öntöttbronz figuráját. Doncsev Antoni két, *Duett* címet viselő kovácsoltvas plasztikája a művész alkotásaira jellemző zárt, tömör formában ezúttal madarakat jelenít meg. Ugyancsak zenei pá-

Oláh Sándor: Arany árnyak, plasztika /
Sándor Oláh: Gold Shades. Sculptural work

[2017] kő, aranyfüst lemez, alumínium, műanyag /
stone, gold-leaf, aluminium, plastic [40x40 cm]

rost mutat be Nemesi Attila laposacél szalagokból hajlított, hegedűst és zongoristát ábrázoló *Duoja*.

Nagyon érdekesek a lemezből készült plasztikák, amelyeken egy-egy művész korábban megismert sajátos technikájával alkot új formákat. Laczák Géza *Árnyék térplasztika* című, acélból és gyúrt, patinázott sárgarézéből kialakított munkája a korábbiakhoz hasonló tökéletes kivitelben, de kisebb méretben készült. Kálmán László *Acélpiramisa* a korábban is ismert, lézerrel kivágott gúlák újabb változata, először láttuk viszont két, az előzőhöz hasonló technikával létrehozott, patinázott sárgarézéből készült, aranyfüsttel díszített *Személyes mandaláját*. Érdekes Balogh Mihály három, rézzel kombinált vaspiramisa, az oldalukon lévő kereszt, illetve csillag alakú kivágásuk a gúla szomszédos oldalaira is áthúzódik, különös betekintést adva egyikük tükörpolírozott belsejébe. B. Laborcz Flóra a *Térdeplő formák sorozat* új darabját állította ki, ezúttal címermotívumokkal díszítve. Ifj. Szláviscs Lászlónak az életnagyságúnál jóval nagyobb méretű, Corten acéllemezekből áttörten összehegesztett *Görgegy Artúr-portréja* rendkívül hatásos mű. Sor Júlia *Aranykor* című, hullámos vörösréz lemeze *Fémjáték* sorozatának szép darabja, mellette *Száll az ének* című, maratott vaslappal jelezte sokoldalúságát.

**Gombos István: Vasvirág, plasztika /
István Gombos: Iron Flower. Sculptural work**

[2017] *kovácsolt acél, kohósalak, polírozott krómaccél /
forged steel, dross, polished chrome steel [25x25x30 cm]*

A szakma doyenjeit ezúttal régebbi munkáik képviselték. A katalógus Jajescu Róbert 1973-ban készült, akkor korszakos jelentőségű, ólomüveggel borított nagy ezüsthálának képét közli, a kiállításon viszont egy Borsos Miklóst ábrázoló kis ezüstérmét tekinthettük meg. Kótai József *Nyírbátor* plakettje 1994-es munka, mellette két, nagyon szép szarvasos plakett volt látható *Gemenc I-II.* címmel. Muharos Lajos *Szent Eligius*-plasztikáit és függőit is láttuk már korábban, de olyan szépek, hogy mindig öröm kiállításon találkozni velük. Szilágyi Ildikó *Faljáró* térplasztikája a készülték, 1971-ben izgalmas újdonság volt, újabb munkái viszont a *Csöves tál*, a rézvirágokkal díszített doboz és a türkizköves ezüst ékszerai.

Nehéz bárhová is besorolni Koberger Zsolt munkásságát, aki talán leghívebben követi az ötvösség anyagainak és technikáinak évszázados hagyományait,

**J. Szalay Edit:
Kodály Zoltán,
Kállai kettős, dísztü /
Edit J. Szalay:
Kodály Zoltán,
Couple Dance of Kálló.
Brooch**

[2017] *ezüst, réz,
gyöngyház, alpaka,
fafűvös-billenttyűzet,
hosszúság: 18 cm /
silver; copper; mother-
of-pearl, alpaca,
woodwind manual,
length: 18 cm*

Ifj. Szlávic László:
Görgey Artúr-portré /
László Szlávic, Jr.:
Portrait of Artúr Görgey
[2016] *Corten acél,*
magasság: 60 cm /
Corten steel,
height: 60 cm

de szertelen fantáziával alkalmazza azokat. A *Hedonista kehely* című kókuszdió serlegének sokfigurás talpa, az *Életkehely* kókusz-cuppájának peremén kifelé másszó kis figurája, valamint a nyakékei, amelyek egyikén

Koburger Zsolt: Hedonista kehely /
Zsolt Koburger: Hedonist Goblet

[2016] *aranyozott réz, fa, malachit, megkövült fa,*
kókuszdió, magasság: 25 cm / gilded copper, wood,
malachite, petrified wood, coconut, height: 25 cm

Zidarics Ilona: Sportdíj / Ilona Zidarics: Sports Award
[2016] bronz, rozsdamentes acél, magasság: 40 cm /
bronze, stainless steel, height: 40 cm

tágra nyitott szem alatt ékköves ezüstrudacsok csüngenek (*Lélektükör*) – mind igazi örömmunkák.

Nagy hagyománya van a filigránnak is, amelyet nagyon szépen készít Vincze Zita, ezúttal kis zenedobozán és karmesteri pálcáján.

Bicsár Vendel korábban igen szépen kidolgozott felületű munkáival tűnt ki, most vasdrótokból lazán összeállított koszorút hozott. A katalógusban *Körben* címmel szerepel a mű, festett, színes háttér előtt fotózva. A kiállításon háttér nélkül függesztették fel az ablak előtt, s hiába kapott kifejezőbb címet – *Bartók Mikrokozmosz* –, eléggé jelentéktelenné vált.

Örvendetes, hogy olyan tárgyak is szerepeltek a kiállításon, amelyek mögött megrendelések állnak. Ilyenek a díjak: Zidarics Ilona rozsdamentes acél és bronz *Sportdíja*; Zoltán Győző patinázott és aranyozott plasztikája, *A Kelet-Magyarországi Transzplantációért* díj; Bohus Áron rétegeltüveg *Magyar világitástechnikaért* és *SAP-vándordíja*, valamint *Az Aggteleki-karszt barlangjai* – a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott – 5000 forint névértékű érmeje. Remélhetőleg idesorolható a Gelley Kristóf által tervezett *ALOIS ezüst evőeszközkészlet* modern vonalú prototípusa is.

Ékszerek szép számmal és tegyük gyorsan hozzá, nagyon jó színvonalon szerepeltek a biennálén. Balázs Marianna ezúttal egyetlen, nemes kövekkel és madárkával díszített gyűrűt állított ki. Bartl Dóra több, ékköves nyakéket készített, hozzájuk tartozó gyűrűvel vagy fülbevalóval. Szellemes a *Hommage à Paul Signac* nyakék és gyűrű, a festőművész stílusára utaló színes, üveggranulátumos betéttel. Szépek Hajdu László karperecei és borostyánköves gyűrűi, és Király Fanni régi textilhímzésekkel kombinált, titokzatos elnevezésű, nagyon gondosan kivitelezett függői. Kurucz Erzsébet gyűrűi a megszokott magas színvonalat képviselik. Rékasy Bálinttól láttuk már virágfejű, színes eloxáltalumínium és ezüstgyűrűit. Schuszer István nemesacél ékszerei is korábban kialakított stílusában készültek. Tóth Zoltán fantáziadús ékszereire jellemző a sokféle anyag felhasználása, amelyekhez ezúttal az arany is társult. Új szereplője a biennálénak Vágási Tamás, három szépen megformált gyűrűjével. Czinder Tünde ezúttal is két, lószórból fonott függőt mutatott be, Mile-Tóth Judit pedig ezüstből, illetve

Gelley Kristóf: ALOIS
ezüst evőeszköz készlet
(prototípus) /
Kristóf Gelley: ALOIS
silver cutlery set
(prototype)
[2015–2016]
ezüst, nikkelezett
rézötvényet, acél
(kivitelező:
GM Művek Kft.) /
silver, nickel-plated
copper alloy, steel
(manufacturer:
GM Works Ltd.)

fából készült *Medúza* és *Tintabál* című nyakékeit színes fonalakkal egészítette ki.

A díjazott művészek: Molnár Éva az Emberi Erőforrások Minisztériumának díját vehette át, Rozsnyay Béla a Magyar Művészeti Akadémiáét, Oláh Sándor a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségéét. A szakma Szent Eligius-díját Koburger Zsolt és Sisa József kapták.

Összefoglalva a látottakat, ki kell emelni a kiállított művekre általánosan jellemző magas technikai és művészi színvonalat, de azt is meg kell jegyezni, hogy sok a „folytatás”, az olyan munka, amelyet látva, azonnal

meg tudjuk nevezni készítőjét. Ez természetesen nem baj, hiszen nem ismétlésekről van szó, de – mint a cikk bevezetőjében írtam – szívesen látnánk új neveket és új műveket is a következő biennálén.

LOVAG ZSUZSA
régész-muzeológus

(XI. Ötvösművészeti Biennálé. Klebelsberg Kultúrkúria, Budapest, 2017. szeptember 21. – október 15.)

A fotókat a Co-Libri Reklámgrafika Bt. bocsátotta rendelkezésünkre.